

Bogotak nahi du Basura Cero, baina utziko ote diote?

Apiriletik berriro –ikusi behar noiz arte– Bogotako alkate da Gustavo Petro, martxoan Juan Manuel Santos Kolonbiako presidenteak kargutik kendu zuena. Petro ausartu da zaborren kudeaketa konpainia pribatuei kentzera. Mundu osoan bezala Kolonbian ere zerbitzu publikoetako enpresak alkate ezkertiarra jango luketenean dabilta.

| PELLO ZUBIRIA KAMINO |

GUSTAVO PETRO BOGOTA HIRIKO alkatea honela mintzatu zen Canal Capital Bogota telebistan, galdetu ziotenean alde guztietatik jasotako egurrez: “Jipoia aurreikuspenetan zegoen, ez gintuen harritu. Bagenekien zenbait hedabidek eta horietako zenbait pertsonak nola jokatu zuten. Bagenekien nola jokatu zuten ‘zaborraren merkata’ deitzen den horretan indarra galtzen hasitakoan. Ezagutzen dugu azken hamarkadotan garbiketaz zerbitzua pribatizatu izanak ekarri duena, ez bakarrik Bogotan edo Kolonbian: aski duzu Interneten ‘Napoli’ ipintzea eta ohartuko zara gai honek zer nolako neurria daukan”.

Deklarazio horiek 2012ko abendu amaieran egin zituen Petrok. Aste bete lehenago, ordura arte Bogotako hondakinen kudeaketa egiten zuten enpresek hiru egunez eten zuten zabor bilketa hiriburu osoan, sekulako kaosa sortuz. Telebistan aitortu zuen berandu erreakzionatu zutela. Hala ere gaina hartu zion erasoari.

Enpresek ez zuten etsi eta aurkitu zuten alkateari kolpe gogorragoa emango zion mailua. Kolonbiako fiskal nagusiak enpresen salaketak kontutan harturik 2013ko abenduan ez legezkoztat jo zuen Petrok Bogotan zaborren kudeaketari ezarritako eskema berria. Hamabost

urtez kargu publikorik ezin eduki izatera kondenatu zuen. Martxoan Santos presidenteak kendu baina apirilean jarri behar izan du berriro, auzitegi gorenak erabaki arte zer egin alkatearen helegitearekin. Diote ekainean erabakiko dela.

Gustavo Petro (1960) Bogotako alkate da 2011z geroztik, Bogota Humana hautagaitzaren buru aurkezturik. Aurretik Polo Democrático Alternativo alderdiarekin diputatu eta senatari izana zen. Eta hori baino lehen, gaztetan, M-19 mugimendurekin gerrillan ibilia zen, *Aureliano* ezizena erabiliz –García Márquezen *Cien años de soledad* liburuko protagonistaren izena– taldea 1990ean Gobernuarekiko elkarriketa prozesu baten amaieran desagin zen arte.

Maureén Mayarekin batera idatzitako *Prohibido Olvidar* liburuan kontatu zuen Gustavo Petrok Kolonbiako kontrainsurgentziaren kontrako borrokan gerrillan bizitutakoa. Gero *¡Vamos a superar el Horror! Gustavo Petro y la nueva izquierda* elkarriketa liburuan azaldu du bere pentsamendu politikoa.

Berrikitan Euronews kateari laburbildu dizkio bere agintealdiko asmo eta lorpenak, tartean droga kontsumoa zigorgabetzea aldarrikatuz. Urrun dago drogaren kontrako gerra famatuaren eskemetatik:

Ezkerreko irudian, Bogota Humana talde politikoaren webgunetik hartua, Gustavo Petro alkatea zabor bilketako kamioi barrutik agur egiten. Ekainean jakingo da 7,5 milioi biztanleko hiriaren buru izaten jarraituko duen ala Alejandro Ordoñez prokuradoreak lortu duen kargutik botatzea, azken hamarkadetan Kolonbiako zerbitzu publiko pribatizatuekin negozioa egin duten enpresaburuen mesedetan. Poztuko litzateke William Velez Sierra, Bogotako garbiketaz bezala Kolonbiako beste hiri askotakoaz okupatzen zen konpainia handienaren eta herrialdeko elektrizitate enpresa handienaren jabea, Kolonbiako gizonik aberatsenetakoa. Eskuinean, plastikomendien artean, Nohra Padilla kaleko 14.000 birziklatzaileen lider ezaguna, iaz Goldman Price saria eman ziotena. Kaleko *txatarrero* eta *traperook* ekonomia formalean integratzea da Petrok ezarritako *Basura Cero* programaren ardatzetako bat.

“Bakeak etorri behar du loturik eredu politikoaren aldaketarekin, herritarrak gizartean barneratzearekin, Kolonbia demokratizatzearekin, baina narkotrafikoari irtenbideak ausardiaz bilatzearekin ere bai. Mundu mailako eztabaida baten parte da, zeren lehenbizi gizarte mailako berdintasunik eza gertatu zen, gero etorri zen bortizkeria eta beranduago narkotrafikoa, honek bere alde erabili du bortizkeria. Baina lehenbizikoa konpontzen ez badugu, bortizkeria sorrarazi zuena, ez dugu konponduko bigarrena ere, narkotrafikoa”.

Zaborren gerra Kolonbian

Petrok Bogotako alkate izateko agindu zuen “pakete sozialaren” barruan zetorren hondakinen kudeaketa aldatzea. Aspalditik konpainia pribatuen esku zegoenez, alde batetik enpresa publiko bat sortu zuen pribatuei konkurrentzia egiteko eta bestetik munduaren parte gehienetan bezala Bogotan ere zaborretatik bizi diren langile informalak normalizazio bidean sartzen hasi zen.

Zero Waste ideiak biltzen ditu hondakinak murriztuz zaborraren klase guztietako kalteak urritzeko estrategiak, gaikako bilketatik hasita, berrerrabiltzea, birziklatzea eta abar. Baina Iparralde aberatsa ez

den mundu gehiengan hondakinetatik bizimodua ateratzen duten langileen bizi-baldintzak ere biltzen ditu. Filipinetatik Argentinara eta Mexikotik Indiara, pasaturik Egiptoko Zabaleen famatuen artetik, milaka behargin xumek bizi nahi du herritarrek bazter utzitako produktak berrerabiliz edo birziklatuz.

Zazpi milioi eta erdi biztanle dauzkian Bogotan 14.000 inguru dira kaleetan bezala zabortege nagusian paper, metal, plastiko eta abarren bilketan. Egunean zabortegira 1.500 tona gutxiago iristea beren meritua zenez (6.000 tona gehiago eramaten zituzten 2012an garbiketako konpainiek), langileok kudeaketa eskemaren barruan integratzeko promesa egin zuen Petro. Gaur

arte haietako 4.000 baino gehiagok lortu dute beren lanbidea ekonomia arautuan sartzea.

Reciclador hauen liderra Nohra Padilla da, 2013an Goldman saria –*Nobel Berdea* ere deitzen dioteman ziotena Rossano Ercolinirekin batera. Padillak lan handia egin du birziklatzaileak talde eta sindikatuetan biltzen. Alkatearen erabakiari adina zor zaio Padillaren ahaleginari Bogotan *Basura Cero* eskema berriarekin lortu izana birziklatzaileek beren lanaz bildutako materialak udalak prezio txukunetan ordaintzea.

Bogotako zaborren greba “*Crónicas de una lucha por la inclusión*” erreportajearen kontatu du Women in Informal Employment: Globalizing and Organizing (WIEGO) elkar-

teak. 2012ko abenduan Bogota zaborretan itotzea erabaki zuten azken 20 urteetan zerbitzu publiko hori kudeatzen zuten enpresa pribatuek: Petrok alkatetzatiki arau berriak jarriarik, enpresa publiko berriak jaten ziren pribatuei merkatuaren zati on bat eta beste puska bat kaleko *txatarrero* eta *traperoek*. Konpainiek zabor-bilketa eten zuten hiru egunez.

Baina Bogota ez zen bihurtu Napoli, kaleko birziklatzaileek erabaki zutelako udalari laguntzea. Azpiegitura kaxkarrekin -kamioi handiak konpainienak dira- baina azkar antolatu zuten hondakin bilketa. Istilua handia izan zen, hala ere, eztabaidak ere bai. Denetan bezala han ere industriaren eta bankuen ugazabenak diren hedabide nagusiek zaborren gudua ongi bertu zuten.

Hura gainditu zuen, ordea, *Basura Cero* programak. Orduan auzitegitik egin zioten su. Artilleria gogorra gordetzen da fiskaltzetan, Espainian bezala Kolonbian. 15 urterako kargu publikorik eskuratzeari debekatu zion Alejandro Ordoñez prokuradoreak. Gero goragoko auziak eten zuen erabakia, ikusiko da noiz arte.

Zerbitzu publikoen enpresak ez daude etekinak gutxitzeko. Hurbilago, Gipuzkoan, bankuek lapurren gisa GHKri saldutako *swaps*en aferan kreditu pozoitsuon alde ari zen abokatuetako batek esan zion kazetari bati gaztelaniaz: “*Igual se creían que iban a salir de rositas*”. Aldaketa nahi duenak larrutik pagatu-ko duela, alegia. ■

**ZINKUNEGI
OPTIKA**

Hernani, 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

zuri begira